

35 165 Verkiezingen

Nr. 89 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 mei 2025

Voor meer dan 2 miljoen Nederlanders is zelfstandig stemmen tijdens verkiezingen niet vanzelfsprekend. Bijvoorbeeld omdat zij een beperking hebben of lage basisvaardigheden hebben. Met het actieplan toegankelijk stemmen wil ik de toegankelijkheid van het verkiezingsproces voor deze groepen vergroten en uitvoering geven aan het VN-verdrag Handicap. Tijdens het commissiedebat verkiezingen op 18 april 2024 is aan uw Kamer toegezegd het vernieuwde actieplan toegankelijk stemmen begin 2025 aan de Tweede Kamer toe te sturen. In de bijlage treft u dit actieplan aan.

De acties in het plan hebben betrekking op toegankelijke informatie over verkiezingen, toegankelijke stemlokalen, toegankelijk stemmen en op toegankelijke bijeenkomsten en informatie van politieke partijen. Het is een meerjarig plan dat de periode 2025 tot en met 2029 bestrijkt.

Het actieplan is in samenspraak met belangenorganisaties en ervaringsdeskundigen opgesteld door het ministerie van BZK, de Kiesraad, de VNG en de NVVB. Belangenorganisaties die het actieplan ondersteunen staan onderaan het actieplan vermeld. Zij worden, samen met ervaringsdeskundigen, bij de uitvoering van het actieplan betrokken.

Nulmeting en verdiepend onderzoek

In opdracht van het ministerie van BZK heeft Verian in 2024 een nulmeting gedaan. Hierin is onderzocht wat de ervaringen zijn van mensen met een beperking en van mensen met lage basisvaardigheden met het zelfstandig uitbrengen van hun stem bij verkiezingen. Uit deze nulmeting blijkt dat deze groepen minder positief zijn over hun ervaring met verkiezingen dan mensen zonder beperking of mensen die geen moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen. Dit vind ik zorgelijk. De input van deze nulmeting is gebruikt om in het actieplan gerichte acties voor de verschillende doelgroepen op te nemen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de nulmeting dat drukte in het stemlokaal voor sommige mensen met een beperking een knelpunt is, vooral voor mensen met een verstandelijke beperking. Daarom wil ik gemeenten gaan

stimuleren om kiezers voorafgaand aan de verkiezing te informeren over wat normaal gesproken drukke en rustige momenten zijn om te gaan stemmen. U treft deze nulmeting in bijlage aan.

Daarnaast is met subsidie van het ministerie van BZK verdiepend onderzoek gedaan naar de ervaringen met verkiezingen van mensen die doof en slechthorend zijn en kwetsbare groepen zoals mensen die een verstandelijke beperking hebben. Deze onderzoeken van Kieskompas en Turkoois treft u in bijlage aan. Uit het onderzoek van Turkoois blijkt onder andere dat dove kiezers vaker moeite hebben met het begrijpen van informatie over verkiezingen doordat zij de Nederlandse taal minder goed beheersen. Zij hebben bijvoorbeeld behoefte aan informatie over de standpunten van politieke partijen in gebarentaal. Uit het onderzoek van Kieskompas blijkt onder andere dat vooral mensen met een verstandelijke beperking en mensen met lage basisvaardigheden moeite hebben met praktische onderdelen van het stemproces. Zij vinden het bijvoorbeeld moeilijk om uit te vinden hoe stemmen werkt, waar en wanneer ze kunnen stemmen en om het stembiljet in te vullen. Het vernieuwde actieplan sluit aan bij de uitkomsten van deze verdiepende onderzoeken. Zo staat in het actieplan dat in kaart wordt gebracht welke toegankelijke informatie over verkiezingen ontbreekt en dat deze wordt ontwikkeld. Ook wordt toegankelijke informatie over verkiezingen op één plek beschikbaar gesteld. Verder worden politieke partijen gestimuleerd om in samenwerking met ervaringsdeskundigen hun speerpunten, partijprogramma's en verkiezingsuitingen toegankelijk te maken. Daarnaast staat in het actieplan dat een wetsvoorstel wordt voorbereid dat hulp in het stemhokje voor iedereen mogelijk moet maken.

Monitoren voortgang actieplan

In 2027 wordt een vervolgmeting gedaan om na te gaan hoe het er dan voorstaat voor wat betreft de toegankelijkheid van verkiezingen en of er nog acties aan het actieplan moeten worden toegevoegd, dan wel acties moeten worden aangepast. Na afloop van het actieplan in 2029 wordt een eindmeting gedaan om te zien of er ten opzichte van de nulmeting en de tussenmeting vooruitgang is geboekt.

De voortgang van het actieplan wordt als vast onderdeel bij de evaluatie van verkiezingen meegenomen, die na elke verkiezing aan uw Kamer wordt toegestuurd.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Classificatie
1	Actieplan toegankelijk stemmen	
2	Nulmeting Verian	
3	Onderzoek Kieskompas	
4	Onderzoek Turkoois	